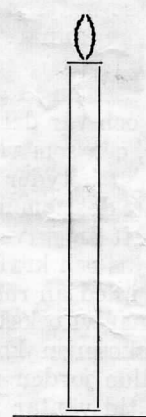
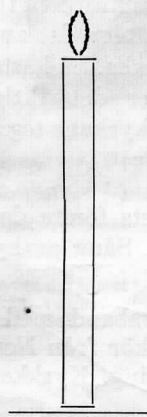

JONSBERGSS TIDNING

SOCKEN OCH KYRKOKRÖNIKA

1954

B-KY

ADVENT

*Advent — Du fridsbemängda ord,
som tänder ljus i mänskors sinne,
lys upp vår syndnedtyngda jord,
att vi i frid varandra finna,*

*Advent — Förhoppningsfulla tid,
som nåd ännu en gång förkunnar,
kom med den underbara frid till oss,
som världen ej förkunnar!*

*Advent — För sorgetyngda bröst
giv ljus åt tusenåra orden!
Vi söker hopp och tröst.
Vi ber till Gud om frid på jorden.*

S. Lundgren.

TRONS SEGERLÖN

Hans lärjungar trodde på Honom. Job. 2: 11.

Tro är ett av de största ord som en människa på denna jord kan ta i sin mun. Med tron byggs Guds rike på jorden. Med tron bygger vi en brygga mellan himmel och jord. I judarnas gamla språk, hebreiskan, har tro en betydelse av att hålla fast något. Och vad är det då vi håller fast? Något osynligt? En osynlig värld är det fråga om.

I den oroliga tid vi nu lever finns det väl hos nästan alla människor en längtan innerst inne efter något tryggt och säkert, förblivande och varaktigt. Och genom förmågan att tro har Gud givit oss en underbar gåva, varigenom vi kan bli medvetna om att vi icke bara är barn av jorden utan också, att vi har vårt slutliga mål i en annan värld, himmels sällsamma land. Himmelen är ett osynligt land och ändå mer verkligt än något annat.

Då man tror, har man fått fast i något klippfast säkert i denna växlande värld. Vår tro är som ett grepp i Jesu mantelflik och vi håller därvid evigheten kvar mitt i tidens förgänglighet. En gång läste vi måhända med tindrande och undrande barnögon de häpnadsväckande orden: Om någon säger till detta berg: Häv dig upp och kasta dig i havet och därvid icke tvivlar i sitt hjärta, utan tror att det han säger skall ske, då skall det ske honom så. Mark. 11: 23.

Forts. å nästa sida.

RNNR-KRIN

FRÅN ADVENT TILL ADVENT

FÖRSAMLINGSKRÖNIKA

Jag är A och O, säger Herren Gud, Han som är och som var och som skall komma, den allsmäktige. Uppb. 1 8.

Vi människor är länkar i en lång kedja. Vi kan varken se kedjans början eller dess slut. Men vi ser någonting annat: Gud är alltings början och alltings slut. Jesus har lärt oss det. Händelsernas kedja må vara än så gåtfull, Gud är dock vårt hjärtas klippa och vår del evinnerligen. I Kristus se vi den som är, och som var och som skall komma.

Advent betyder ankomst och vi gläder oss åt advent, att det kommer till oss med ljus och kraft. Ljus och kraft är ju vad vi behöver oändligt mycket av. Utan ljus och kraft kan vi inte leva på jorden. Liksom vi i kedjan räknar med en första och sista länk, så räknar vi också med första och ett sista Advent. Människosonen kom till jorden i en mörk tid och uppfyllde jorden med sitt ljus. Mitt i vår brutaliserade tid väntar vi trots allt att Han skall komma tillbaka i ett andra advent. Vi behöver mer godhet på jorden, mer frid, mer glädje och härlighet. Endast Kristus kan ge oss allt detta. När vi nu åter går in i adventets tid påminnas vi om att Hans löfte står alltjämt fast: en gång skall Han komma på Himmelens skyar för att låta de Kristtrogna taga i besittning det rike som är tillrett åt dem från världens begynnelse. Allt på jorden är växlande och

ostadigt men det finns, Gud vare tack, någonting som är orubbligt fast: Jesus Kristus är densamma i går, i dag och i all evighet. Han är A och O, den som är, den som var och som skall komma.

Så har ännu ett kyrkoår hastigt runnit ut i tidens stora hav. Vart tog det vägen, vad blev det av det. Det har gått så fort när vi ser tillbaka. Så kastar vi några blickar bakom oss och låter det viktigaste passera revy av händelsekedjan på kyrkans teg i vår församling.

Adventssöndagen 1953, kyrkoårets första dag firades med högmässa och nattvard. Sång av kyrkören.

2. söndagen i Advent hölls i samband med högmässan konsert av A. B. F:s manskör från Norrköping under Arthur Bridfelts ledning. Kyrkkaffe i Hemgården.

3. söndagen i Advent efter högmässan Luciatablå med kyrkkaffe i Hemgården. Som vanligt hölls ett antal församlingsaftnar socken runt i de olika lokalerna.

Julottegudstjänsten hölls vid levande ljus. Kollekten till Linköpings stiftsråd uppgick till 237 kronor. Året förut blev julkollekten 170 kr

TRONS SEGERLÖN (Forts.)

Verklighetens kalla, vuxna värld, vill förneka sådana under. Visst är tro något stort och underbart kanhända, men det måste ju finnas gränser. Orimliga saker ska vi inte tala om.

Vår tro har så svårt att frigöra sig från klentron. Vi tror men ändå. Ja, det är så svårt att se trons segerlön i en annan värld. Men evangelisten Markus berättar att Jesus efter ordet om berget, som på ett djärvt trosord, skulle låta kasta sig i havet, själv fastslår i nästföljande ord, att trons lön skall komma redan här på jorden: »Därför säger jag Eder. Allt vad I bedjen om och begären, tron, att det är Eder givet; och det skall ske Eder så». Också detta är otroligt, men sant betygar många kristtrogna.

Om man alltså beder i tro, eller som det står i andra bibelord i Jesu namn, skall man få allt. Jesus är inte tveksam härom eller förklarar att det finns vissa undantag från detta, som vi så ofta fick lära oss i våra skolböcker: ingen regel utan undantag.

Nej, Jesus gör inga undantag, när han förkunnar frälsningens och trons under. Och just därför att hans ord alltid är fasta och oryggliga, sätter så många av oss hela vår tillit till honom. »Du är allen

vår Frälserman». Men så vill vi gärna fråga, vad kan det då betyda att bedja i tro eller i Jesu namn? Eller rättare sagt, hur beder man då? Ja, inte ber man väl om guld och gröna skogar endast. En psalmsångare säger: »att bedja är ej endast att begära, att själviskt ropa: Giv mig, Herre, giv! Att bedja är att komma Gud så nära, att han blir livet i vårt eget liv». (Sv. ps. 340) I sådana Guds närhet bad Stefanus en gång, då han stenades och åkallade och sade: »Herre Jesus, tag emot min ande». Så fick Stefanus trons segerlön.

Det säges ibland att en människa sällan utnyttjar alla sina möjligheter och gåvor. Inte minst när vi ser oss tillbaka i livet upptäcker vi så många försummade tillfällen av skilda slag. Och kanske därtill grämer oss.

Med trons möjligheter är det en helt annan sak. Tron är som ett fönster mot evigheten. Oerhörda möjligheter. Men möjligheterna är alltjämt i din hand så länge ditt hjärta slår. I dag är frälsningens dag. Trons segerlön är ingenting som utspelats i det förgångna. Det gäller framtiden. Din själs frälsning. Såsom en gång förr ljuder alltjämt Jesu mäktiga ord: Din tro har frälst dig. Gå i frid.

1. Sagospelet i Hemgården.

2. Vårdfolket vid söndagsskolfesten i Jägersstorp.

3. Ljuskudstjänst i kyrkan.

4. Små deltagare i ljuskudståget.

5. Söndagsskoleklassen samlad utanför kyrkan.
6. Fyra flickor som slutat söndagsskolan efter att ha tillhört densamma intill konfirmandklassen. Fr. v. Laila Salminen, Gudrun Andersson, Inga-Maja Hedlund samt Margareta Månsson.

ÅR

1954

FRÅN ADVENT TILL ADVENT

Julens gudstjänster inleddes traditionsenligt med julbön å ålderdomshemmet. Julevangeliet lästes, julgåvor utdelades. Ordföranden i Östra Vikbolands fattigvårdsstyrelse, hr Gotthard Petterson med familj hedrade de gamlas julafton med sin närvaro

Nyårsbön med levande ljus avslutade det gamla året.

Nyårsdagens högmässa inledde det nya årets

gudstjänster. Årets böndagsplakat upplästes enligt kungligt påbud och åhördes stående av församlingen. Uppgifter om folkmängdens förändring i församlingen under år 1953 meddelas. Folkmängden som vid början av år 1953 utgjorde 1.121 personer, varav 572 män 549 kvinnor uppgick vid 1953 års slut till 1.078 personer, varav 548 män och 530 kvinnor Församlingens folkmängd hade alltså under året minskats med 43 personer Kollektresultatet för fjolåret meddelades: Inalles 3.701:— kr

På Alma Erikssons 70-årsdag, bilden tagen i Viddviken.

Trettondagens högmässa i Jonsberg är alltjämt en stor offerdag för missionen. Kollekten till hednamissionen inbringade 723 kronor

Efter *trettondagens högmässa* hade söndagsskolan *julfest i Hemgården*. Ett sagospel uppfördes av barn från Riddartorps folkskola under ledning av folkskollärare Erik Anderson.

Fastlagssöndagen inleddes passionstiden med högmässa och sång av kyrkkören. Komminister Åke Ekdahl, Rönö, predikade.

Passionsandakter hölls traditionsenligt på skilda håll i församlingen.

Församlingsafton hölls den 24 mars i Riddartorps skola med föredrag av kyrkoherde Birger Gunne från Skedevi.

Onsdagen den 31 mars hölls församlingsafton i Hemgården med föredrag av verkmästare Nils Björkroth från Norrköping. Ämne bibelns berg.

Långfredagen med sitt allvarliga budskap samlar många besökare i högmässan.

Påskdagens högmässa var som vanligt livligt besökt. Man vill gärna höra segerbudskapet: Kristus är uppstånden.

Onsdagen den 21 april hade en församlingsafton, ungdomsafton, anordnats i församlingsrådets regi. En längre bibeltext lästes, vidare förekom allsång, frågesport och film. Komminister Hultgård från Norrköping ledde allsången. Och det blev en lyckad ungdomsafton. Både allvar och glädje.

Valborgsmüssoafton firades kyrkligt i Kälebo Ordenslokal. Majbål, fyrverkeri, film. Aftonen var mycket talrikt besökt.

Församlingsafton i Hemgården den 12 maj var vid Drottning Elisabets kröningsfilm visades. Till förmån för Jonsbergs scoutkår hölls en församlingsafton i Hemgården den 19 maj.

Folknykterhetens dag firades söndagen den 31 maj i Jonsbergs kyrka. Tal av ombudsman Gustav Persson, landstingsman Erik Glimnér, kyrkoherde Curt Nilsson och predikant Person. Före gudstjänsten hade en bil- och motoreykelkortege anordnats runt Vikbolandet. Högtalare var monterad på en av bilarna och färden gick runt storkommunen: Jonsberg, Ö. Husby, Häradshammar, Rönö och åter till Jonsberg. Konsert hölls av S:t Olai kyrkobrödrakör under ledning av musikdirektör Nils Åberg.

Bönsöndagen den 23 maj hade SLKF anordnat Hemmets söndag med besök i högmässan och efter gudstjänsten kyrkkaffe i Hemgården, där fru Brita Hultgård berättade minnen från krigets Tyskland.

Söndagen den 30 maj: Söndagsskolans avslutning hos familjen Henrik Andersson, Jägerstorp.

Pingstafton och pingstdagen är alltjämt på landet den traditionsenliga konfirmationstiden.

Måndagen den 14 juni gick årets kyrkliga utflykt till Västervik. Två fullsatta bussar, med c:a 40 personer i var. Vi startade från Arkösund kl. 6 fm., varefter andakt hölls i Jonsbergs kyrka.

Öutfärd: På senare åren har de kyrkliga öpredikningarna lockat mycket folk.

Midsommardagen hade vi traditionsenlig utfärd till Aspöja. Frälsningarméns i Norrköping förenade horn- och strängmusikkårer jämte en del vänner kom i två bussar från Norrköping för att medfölja till Aspöja. Och i tio fiskebåtar som i förväg tingats styrdes sedan kosan till Aspöja, där predikan hölls, sång och musik utfördes samt kaffe serverades. Det var en uppfriskande färd och alla syntes uppskatta denna lilla sjömanöver

Midsommardagens afton hölls musikandakt i Jonsbergs kyrka av frälsningsarméns musikkårer

Den 5 september begravningshögtid i Jonsbergs kyrka. Fru Judit Svensson, Rosendal, vigdes till ro. Hon var medlem av båda våra kyrkliga föreningar, samt kassör i Kyrkliga sykkretsen från dess start.

Från samkvämet i Hemgården efter Gustav Adolfs-högtidligheten i Jonsbergs kyrka.

Båda föreningarnas medlemmar hade talrikt församlats till jordfästningsakten och bildade häck vid in- och utgången ur kyrkan. Kyrkorådets ledamöter hade fulltaligt samlats och visade den bortgångna en sista hedersbevisning genom att bära kistan på hennes sista färd ibland oss. På Judit Svenssons egen önskan hade de flesta vännerna ihågkommit hennes minne inte med blommor utan med bidrag till Judit Svenssons fond för kyrkans prydnade.

Församlingsdagen, De Gamlas dag firades 11 sönd. e. Tref. den 29 aug. Alla som fyllt 65 år var inbjudna. Systerkedjan stod som vanligt för trakteringen och serveringen och har all heder av sin regi för denna dag. Som vanligt kom de gamla i buss, bil eller båt från skärgården.

13 sönd. e. Tref var ånyo en kyrklig öutfärd anordnad. Denna gång till Lindöja, där vi gästfrött mottogs av makarna Bergström, som bjöd samtliga färdtagare på ett härligt kyrkkaffe. Predikan sölls av kyrkoherde Odelborn och kantor Westberg.

13 sönd. e. Tref den 12 sept. var FÖB:s kollekt-söndag. Efter gudstjänsten kyrkkaffe i Hemgården, varvid även en liten kort Jonsbergsfilm visades. Många barn, ovanligt många, bevistade gudstjänsten.

Mikaeli dag, den 3 oktober, hölls den traditionsenliga barngudstjänsten i Jonsbergs kyrka. Predikan av kyrkoherde Curt Nilsson, Häradshammar Efter gudstjänsten var kaffeservering anordnad i Hemgården.

Alla Helgons dag i Jonsbergs kyrka firas numera i samband med högmässan som en åminnelse över de bortgångna med parentation samt före gudstjänsten med en minnesstund ute på kyrkogården, varvid kyrkokören sjunger Denna gudstjänst kan inte ersättas med att sitta en stund vid någon radioapparat. I år tändes i minnesbågen framför altaret ett ljus för varje under året bortgångna.

Den 6 nov. högtidhölls Gustav Adolfsminnet i Jonsbergs kyrka. Fackeltåg utgick som vanligt från ålderdomshemmet med fanborg, musik av frälsningsarméns 1. kårs musikkår i Norrköping. Högtidstal hölls av kyrkoherde Claes Zetterdahl.

De kyrkliga försäljningarna har båda hållits under sommarens lopp. Kyrkliga Sykretsens försäljning lördagen den 31 juli i Hemgården. Systerkedjans försäljning i Arkösunds skola onsdagen den 18 augusti. Försäljningarna gynnades av vackert väder och gav goda resultat. Ett flertal sommargäster gav sitt bidrag genom gåvor och inrop.

Utöver ovan nämnda predikotillfällen har i vanlig ordning ett större antal *församlingsaftnar* och *andaktsstunder* hållits runt församlingen i de olika rotarna.

Den 1 april 1954 bildades i Häradshammars kommunalrum Östra Vikbolands Samarbetskommitté för nykterhetsvårdande uppgifter inom storkommunen. Ett 20-tal politiska, religiösa, kulturella och idrottsliga organisationer inträdde i kommittén.

Brudparet
Jansson.

Vigda i Jonsbergs församling 1953 — 1954

Stig Åke Jansson och Inger Rigmor Teresia Persson.

Gustav Holger Pettersson och Karin Margareta Danielsson.

Lars Erik Malmström och Eleonor Svensson.

Erik Gustav Harald Kallås och Gunhild Birgitta Ström.

Gösta Jan Nilsson och Kerstin Marie Louise Bergström.

Karl Sixten Nils Vitalis Lövsten och Birgitta Anna Maria Bensch.

*Led oss i storm och fara
med ljus av din sannings ljus.
Fyll våra arbetsdagar
med levande sångers brus.
Gör du vår kropp och ande,
Gud, till ditt tempelhus.*

Sv. ps. 235: 2.

Brudparet
Pettersson.

Vid ett besök hos Svenssons i Rosendal.

VI GÅR I SÖNDAGSSKOLAN

Ulla Britt Andersson	Marianne Aldén
Ulla Andersson	Anna Lisa Kronberg
Birgitta Lind	Ingrid Andersson
Anders Lind	Roland Ingvarsson
Bo Grimsell	Gun Johansson
Lars Grimsell	Gerd Johansson
Ulf Grimsell	Britt Johansson
Rolf Hellström	Gun-Britt Sahlin
Maud Landquist	Birgitta Sahlin
Krister Landquist	Berit Johansson

Döpta i Jonsbergs församling 1953 1954

Anna Siv Eleonora Hildingsdotter Svensson, Stockholmstorp.
 Roger Wilhelm Johansson, Broxvik.
 Lenia Gerda Katharina Jonsson, Hovgren.
 Jon Olov Lundgren, Östra Eneby
 Yvonne Teresia Elisabet Jansson, Drörestorp.
 Nils Thomas Landqvist, Lottenberg.
 Annika Maria Crona, Arkö.
 Gunilla Elisabeth Malmström, Mönnerum
 Eva Kristina Olsson, Salem.
 Thomas Bengtsson, Wahren, Norrköping.
 Jan Hardy Nilsson, Brytsebo.

*Namnet, som vi barnet giva, värdes i Din livsbok
 skriva.
 Fader, Du all världens liv, mot allt ont, som vill
 förstöra,
 fläcka, skada och förgöra, dess försvar på färden
 bli.*

Döda 1953 - 1954

Johan Edvard Asplund, Nylund.
 Amanda Albertina Jansson, Uttsätter
 Ida Elisabet Ringström, Menaås.
 Emma Maria Olsson, Hästö.
 Anders Oskar Månsson, Fridhem, Arkösund.
 Ernst Gustav Jonsson, Djäknetorp.
 Gunnar Olof Magnus Persson, Drösstorp.
 Anna Matilda Asklund, Gåsåker
 Ebba Elvira Pettersson, Möckeläng.
 Judit Svensson, Rosendal.
 Elin Charlotta Lundell, Petersborg.
 Brita Carolina Cederman, Menaås.

*O, låt mig i min sista stund
 få höra av din egen mun,
 som liv och ande talar,
 hur gott det är att bo hos dig,
 och att du rum berett åt mig
 i dina ljusa salar*

Sv. ps. 573: 8.

En av de små musikanterna i frälsningsarméns gossmusikkår som medverkade den sjätte november.

Söndagsskolans Julfest

På trettondagen hade söndagsskolan sin sedvanliga julfest. Den började i kyrkan med högmässa där också söndagsskolbarnen iklädda vita skjortor sjöng två sånger.

Uppe i Hemgården såldes kaffe till de äldre och barnen bjöds på choklad. När man slutat äta, spelade skolbarnen i Riddartorps skola ett sagospel.

Dansen kring granen började snart och alla yngre deltog med liv och lust. När dansen pågått en stund knackade det plötsligt på dörren och in kom två tomtar och delade ut gottpåsar åt alla barnen. Som avslutning sjöngs Härlig är jorden.

Vi tacka hjärtligt för denna trevliga julfest.

Margareta Månsson.

Gåvor till Jonsbergs kyrka under året

Två stycken vaser av äkta silver till altaret i Jonsbergs kyrka. Medel har erhållits ur den fond som bär Judit Svenssons minne.

Även Jonsbergs lottavdelning har skänkt två äkta silvervaser till altarets prydnad.

En i trä gjord ljusbåge, som tändes på Alla Helgons Dag till minne av de bortgångna, skänkt av Systerkedjan.

Det gamla Jonsberg i helg och söcken

Kyrklig sed och andra bruk i 1700-talets Jonsberg

Sockenstämman under 1700-talet hade en vidsträckt befogenhet. Den var i verkligheten en socknens regering, som allt bestyrde och beställde. Den fungerade som domstol, fällde domar och utkrävde böter genom sexmännen eller förvandlade bötesstraffet till stockstraff, d. v. s. stocksittande utanför kyrkporten vid söndagens högmässogudstjänst.

Den utövade sträng priskontroll över bl. a. sockenskomakarn och sockenskräddarn. Sockenstämman under prostens ordförandeskap höll ett vakan- de öga såväl över ungdomens moral som de äldres vandel. Stämman avgjorde vad man skulle äta och dricka och vad man skulle kläda sig med. Flyttning till och inom församlingen skulle godkännas av stämman. Man skulle kunna tala om rent av en sort planhushållning redan på den tiden, utförd i sockenstämmans regi.

Sockenstämman uthyrde platserna i kyrkan, legorum, eller tilldelade de olika gårdarna och byarna bänkar mot en årlig avgift till kyrkan. Bänklängder upprättades för byarna, där till och med namngavs vilka som skulle sitta i bänkarna. Trots de omsorgsfullt uppgjorda bänklängderna uppstod ibland tvister om kyrkbänkar, varvid kyrkstämman fick ingripa och skipa rättvisa.

När det gällde barndop, bröllop eller begravning eller andra kyrkliga och borgerliga sammankomster höll sockenstämman genom ombud noggrann uppsikt över att allt försiggick enligt de bestämmelser som upprättats av stämman. Ja, vid auktioner bestämde stämman till och med vilka som skulle få va-

Forts. å sid. 8.

Konfir- mander 1954

I främre raden från vänster
Bengt Hemmingsson
Ulla Johansson
Solveig Svensson
Aira Honkanen
Kyrkoherde Gunnar Odelborn
Marianne Hellström
Gull-Maj Sjölin
Ingeborg Bergström
Kurt Andersson

I övre raden från vänster
Rune Dahlin
Birgit Johansson
Gun-Britt Eriksson
Anna-Karin Svensson
Barbro Nilsson
Lilian Sahlin
Rolf Sandberg
Ingemar Bergström

*Utan like är
Guds rike
ren i ringhetens gestalt.
Den det finner
allt han vinner,
skulle än han mista allt.
Vad han äger
mera väger
än var skatt av jordiskt halt.*

Sv. ps. 529: 2.

En gruppbild av söndagsskolan.

DET GAMLA JONSBERG

ra närvarande. Vid ohörsamhet mot stämmans påbud utfästes böter eller stockstraff. Domen gick obevekligt i verkställighet genom sexmännen, som hade att verkställa sockenstämmans domar. Sexmännen var förtroendemän, valda på fyra år av sockenstämman, och utförde en slags polistjänst genom att se till att alla stämmans förordningar efterlevdes.

Då på 1700-talet sockenstämman var enda beslutande organ i socknen, kyrkostämman fanns ännu ej, och kyrkoherden eller prosten dess självskrivne ordförande, är det lätt förståeligt att kyrkotukten var en av stämmans viktigare uppgifter. Jonsbergs kyrka synes under detta århundrade ha varit mycket välbesatt varje söndag av både gammal och ung. Nu talar man ofta om den gamla goda tiden och kanske särskilt när det gäller kyrklig sed och kyrkligt liv. Sockenstämmans protokoll vittnar dock ofta om att stämman hade en hel del besvärligheter med att få kyrkbesökarna att iakttaga gällande kyrklig sed och ej störa ordningen i kyrkan.

Ett gammalt tusenårigt latinskt ordstäv lyder så »Tempora mutantur et nos mutamur in illis». På svenska betyder det tiderna förändras och vi med dem. Ordstävets kunde lika gärna vara svenskt, ty många bruk och seder har förändrats även i vårt land inom relativt kort tidrymd. Hur många vet förresten att det än i dag då och då förekommer även i Jonsbergs kyrka ett gammalt snart bortglömt bruk, att de sörjande vid tacksägelsegudstjänsten eller gudstjänsten före jordfästningen förblir sittande under samtliga textläsningar.

Ännu mindre känt torde vara att under 1700-talet vid tacksägelsegudstjänst i Jonsbergs kyrka kvinnorna hade ett privilegium att ligga under gudstjänsten. Denna förmån gällde dock endast anhöriga till någon bortgången.

På en allmän sockenstämma klagas över oseden att man fortsätter att ligga även sedan begravningsdagen är över. Prosten Anders Dahlin skriver om detta i protokoll av den 14 maj 1794: ehur kvin-

nokönet är förbjudet att ligga ner uti bänken, när de hava sorg, mer än den dag, då deras närmaste anhöriga begravas, befinnas likväl flera ännu fortsätta denna osed. Varför nu kyrkvaktaren vid ansvar anbefalles, att hava en noga och allvarsam tillsyn att detta oskick sålunda förekomma, att den eho det vara må, som under allmänna gudstjänsten mer än förenämnda begravningsdag befinnes ligga ner i bänken, då den övriga församlingen sitter eller står, skall av honom först tillsägas, och om detta intet hjälper, *ur bänken ledas*.

Denna sed tycks ha blivit bortglömd och ingen minns den längre. Var det måhända endast i Jonsberg som denna sed uppkom och iaktogs av de sörjande. Eller förekom den mera allmänt i Östergötland. Det skulle vara intressant att veta.

I ett annat protokoll varnar sockenstämman församlingsborna för den oseden att under gudstjänsten springa in och ut i sakristian. Och böter utsattes, vartill den genast blev förfallen som därefter gick in och ut i sakristian ifrån det syndabekännelsen började tills sista versen i slutpsalmen sjungits. De som hade något i sakristian att anmäla skulle infinna sig så tidigt vid kyrkan, att det innan gudstjänstens början hann uträttas.

Vi undrar mycket vad som föranledde detta spring in i sakristian. Om det möjligen kunde gälla priskontrollistan för sockenskomakarn och sockenskräddarn, vilken lista hängde på väggen i sakristian. Antagligen var det väl andra orsaker.

År 1793 beslöt sockenstämman att kyrkvaktarens kringvandrande med käppen för att väcka folk skulle avskaffas, emedan det »mera hindrar än uppväcker till andakt».

År 1794 beslöt stämman avskaffa ännu en »okristlig sed», nämligen den att änkor lät sig av tvenne andra ledas till kyrkan och med ett stundom antaget överdrivet klagoskrik försökte väcka andras uppmärksamhet. Sockenstämman var enhällig i att detta bruk skulle avskaffas.

Till kyrkans bänkar hade ingen egentligen någon rätt utan att först erlægga särskild avgift härför. När det gällde bänkplatser skilde man på legorum, uthyrningsplatser för vem som helst, och gårdsrum i bänkar tillhöriga olika gårdar. Man skiljde även på herrskapsbänkar och tjänstehjonsbänkar.

En tvist om en herrskapsbänk som tillhörde Hovgrens säteri avdömdes på en sockenstämma 1796 i följande ordalag:

Uppå några församlingens ledamöter gjorda påstående, att bänken på högra sidan om altaret som av Hovgrens fruntimmer blivit utnyttjad, måtte tillfalla kyrkan, var nuvarande ägaren till Hovgren, Herr Daniel Fredrik Svarts till denna sockenstämma kallad för att upplysa med var rätt han sig av ifrågavarande bänk begagnat. Och som herr Svarts varken själv eller genom laga ombud var närvarande, ehuru sexmännen intygade att han i rätter tid om herr Svarts kallande tillsagt rättarn Håkan Månsson och denne jämväl berättade sig därom tvenne gånger bud skickat sin husbonde, så företogs detta mål till prövning och avgörande.

De äldste församlingens ledamöter intygade, att den ifrågavarande bänken blivit personellt beviljad framlidne herr överstelöjtnanten och riddaren baron Hummerhjelm och så mycket mindre kan tillfalla herr överstelöjtnantens efterträdare som Hovgrens sätesgård, som är den minsta i socknen, har likaså stora herrskapsbänkar som de övriga vida större säterierna, både på mans- och kvinnosidan belägne näst efter Jonsbergs bänkar, och dessutom särskilda bänkar för tjänstehjonen av båda könen.

I anledning härav förklarades förenämnda bänk vara kyrkan tillhörig och Hovgren oberättigad sig hädanefter av densamma sig begagna. Och som denna bänk är svarande mot den på andra sidan om altaret varande prästebänken, så beslöt att den hädanefter kommer att nyttjas av prästerskapets fruar och döttrar. Samt att komministerns pigor tillika med klockarns hustru och barn av kvinnokönet hädanefter få sitta uti kvinnobänken, som är mittemot Gottenviks fogdebänk.

Man betraktade alltså kyrkbänkarna som de olika gårdarnas nära nog privata egendom, som ingen annan hade någon som helst rätt att sitta i, även om de skulle råka stå tomma under en gudstjänst. I ovannämnda fall frändömdes dock herr Svarts bänken. Dåvarande sockenstämman under prosten Anders Dahlins ledning var av allt att döma mycket självständig och det togs ingen hänsyn till person, när den fällde sina domar.

Under 1700-talet var ju Jonsbergs församling annex till Häradshammar och därför hade jonsbergsborna rätt ägen till bänkutrymmen i Häradshammars kyrka, moderkyrkan. Vid en nyindelning av bänkrum i Häradshammar protesterade jonsbergsborna mot att bänktilldelningen skulle ske efter lottdragning och krävde i stället att i varannan bänk i Häradshammars kyrka skulle bänkrum tilldelas Jonsbergs församling, vilket också skedde.

Det händer ibland att en annexförsamling inte får full likställighet med moderförsamlingen. Annexförsamlingen får ofta komma i andra hand i skilda avseenden. Häradshammar försökte på 1700-talet denna metod också gentemot Jonsberg. Det lyckades dock inte alltid. Prosten Dahlin, sockenstämmans ordförande men boende i Häradshammar, ville en gång på 1790-talet hjälpa Jonsberg församling till en »bättre» orgel. Hans ord föll så: Som Häradshammar kyrka efter nu pågående reparation blir ansenligt större och förbättrad än hon tillföre varit och man beslutat att därstädes anskaffa ett nytt orgelverk, frågade han, om icke Jonsbergs församling ville samtycka till att Häradshammars nuvarande orgelverk såsom vida bättre än Jonsbergs skulle flyttas hit med någon billig mellanavgift, som orgelbyggaren skulle komma att bestämma vad Häradshammars orgelverk i rätta värdet överginge Jonsbergs, då detta sistnämnda finge försäljas för Häradshammars räkning.

Häröver överlades länge och omsider beslöts att Jonsberg skulle behålla sitt orgelverk och Häradshammar säljas, av den anledningen att Jonsbergs församling inte ville skaffa orgelbyggaren från och till Linköping, där han är boende.

Det förefaller som om prosten Dahlin inte riktigt kände jonsbergsborna, då han trodde sig kunna få dem att övertaga Häradshammars kasserade orgelverk. Det var nog endast svepskäl när stämmodeltagarna i Jonsberg skylldes på lång väg för orgelbyggaren.

Sockenstämman var inte alldeles nöjd med ungdomens uppträdande i kyrkan. I ett protokoll anföres klagomål över att ungdomen under själva gudstjänsten strött snus i ögonen på varandra samt från läktaren nedsläppt kryddkvastar på folket nere i kyrkan. Häröver uttalade prosten sitt missnöje och ålade sexmän, rotemästare och orgeltrampare att genast angiva slikt oskick så att den brottslige kunde få behörigt straff.

Kortspel var inte okänt heller på 1700-talet. Men sockenstämman ansåg det inte vara något som kunde uppmuntras utan beslöt 1795, att till förekom-

Fr. v. fru Ingrid Carlsson och f. kantorn Ellen Holmgren vid ett besök i Jonsberg.

Äldst i församlingen f. lantarb. August Karlsson, född den 24 mars 1868. Numera pensionär å åld.-hemmet.

mande av otidigt kortspel, som av några obetänksamma blivit utövad, skulle var och en som hädanefter spela kort såväl som den som dylikt uti sina in- eller uthus tillåter plikta till kyrkan 2 riksdaler, som av vederbörande sexmän och rotemästare skulle uttages. Och skulle namnet på den som pliktar såväl som plikten nästföljande söndag från predikstolen kungöras.

Sockenstämman sökte fostra både ungdom och vuxna till en fin och värdig livsstil efter den tidens krav. Man påbjöd bl. a. redan 1784 att den omyndige som snusar eller rökar tobak innan han åtminstone fyllt 16 år skall plikta en riksdaler. Orkade han ej själv betala, skulle fader eller husbonde böta för honom. Kyrkans sexmän och rotemästare skulle ha noga uppsikt och behörigt uttaga alla böter vid ansvar.

Ibland påtalas i protokollen gång på gång en osed att ringa »klockorna över». Tydligt var det ett visst nöje för ungdomen att gå upp i klockstapeln och hjälpa till med ringningen. Men ibland ringde man i ungdomligt överdåd klockorna »över». Då beslöt sockenstämman en gång att ståltrådar skulle spännas till den höjd klockorna fick gå vid ringningen. Den som ringde över fick böta 24 skilling till kyrkan.

En egendomlig sed som förekom på 1700-talet var att för rätt till begravning å Jonsbergs gamla kyrkogård skulle ett dagsverke göras på Jonsbergs säteri av någon av de sörjande. Det var rena allvaret och intet skämt: 2 § av protokollet av år 1789 vittnar härom majoren och riddaren baronen C. af Sparre anförde, att ehuru tillföre varit överenskommet, att alla som begrava sina lik på den gamla kyrkogården skulle göra ett dagsverke på gården, vid Jonsbergs Herrgård, har sådant likväl i senare

tider blivit uraktlåtet, varföre herr baron nu funne sig vara föranlåten därom erinra med antydan att hädanefter ingen finge begrava sina döda på förenämnda gamla kyrkogård, som icke förut med bälborne herr baron träffat överenskommelse.

Sockenstämman utdömde stundom stränga straff. En båtsman Olof och hans hustru var instämda till sockenstämman för oenig sammanlevnad. Och då det strax naturligtvis blev uppenbart efter en kort överläggning av männen på stämman att det var hustruns fel ådömdes hon en söndags stocksittande vid kyrkan, infann hon sig inte godvilligt utökades straffet till två söndagars stocksittanden.

Det var mycket oväsen på auktionerna i Jonsberg på den tiden, så sockenstämman tillgrep ganska drastiska åtgärder för att få en bättre umgängeston bland auktionspubliken. Man beslöt sålunda att förbjuda all ungdom att bevista auktioner, innan den blivit mantalsskriven. Den som bröt mot detta fick betala 16 riksdaler banko för 1. och 2. gång men tredje gången blev det stockstraff. Föräldrar och husbönder fick betala böterna för omyndige.

Vad skola vi äta? Vad skola vi dricka? Vad skola vi klädas med? Allt detta bestämde sockenstämman i Jonsberg. Männen fick till kläder inte använda annat än grå eller svart vadmal. Kvinnorna endast hemvävda kläder av ull, lin och bomull och inga som helst utländska tyger. Endast ridderskapet och adeln hade rätt att bära kläder av sidentyg. Den som använde kläder av utländsk tillverkning ådömdes böta två riksdaler till fattigkassan.

Ingen allmogekvinna fick bruka kläder gjorda av hel- eller halvsiden vid vite av fyra riksdaler banko och varans beslagtagande för kyrkans räkning. Det gick alltså inte att komma till Jonsbergs kyrka ens till ett bröllop som nu för tiden iklädd sidenkläning, ty då beslagtogs prostens, sockenstämmans ordförande, hela grannlåten. Stämmodeltagarna var eniga om beslutet att avsäga sig allt nyttjande av siden, men önskade dock att deras hustrur måtte få använda svarta sidenmössor, såsom något företräde framför de ogifta. Därtill ville man slita ut de kläder och mössor som de ännu kunde äga. För säkerhets skull komme dessa plagg att stämplas.

För att hämma yppighet och överflöd bland församlingsborna beslöt sockenstämman att, ehuru kostsamma gästbud inte är kända i Jonsbergs församling, så finge vid bröllop, barndop, kyrkotagning och begravning samt andra gästbud intet förtäras av kaffe, romm, toddy eller vad utländsk vinsort som helst vid vite av två riksdaler banko till de fattige i socknen. Värden har att betala böterna.

Vi brukar tala om bröllop i dagarna tre i sång och dikt ibland. Detta tre dagars bröllop förekom av allt att döma i verkligheten i Jonsberg på 1700-talet, efter som sockenstämman beslöt att begränsa gästbudsdagarna till endast två: »Vid dylika tillfällen får vid vite av två riksdaler banko för gästen ingen kvarstanna på stället längre än högst till frukosten andra dagen, och släktingar till andra dagens middag.»

EN UNG *Kantor* KOM TILL JONSBERG

I Jonsbergs kyrkas sakristia sitter bland andra fotografier ett av en man som hette Wallén. Han var från obekant år till i november 1894 församlingens klockare, kantor och organist i en person och tycktes ha varit den som skulle allting bestyra. Att lära barnen att två och två det är fyra befattade han sig dock inte med och det var väl därför han hann med så många andra saker i såväl det allmännas som det enskildas tjänst. Så var han t. ex. auktionsförrättare inte endast i Jonsberg utan även i socknarna inåt landet, och det görat förskaffade honom med tiden ett kapital på inte mindre än mellan 18 och 19 tusen kronor, en stor summa i slutet av seklet. Han kunde således se fram mot en ekonomiskt sorgfri ålderdom, men så kom en sjukdom, antagligen tyfus, och förorsakade en hastig död.

Organisttjänsten blev naturligtvis lidande, ty någon vikarie fanns ju inte i närheten, och en söndag fick gå med tillhjälp av ett fruntimmer som hemma hos sig hade en kammarorgel varpå hon spelade Sankeys sånger och litet av varje. Men ryktet är ett förunderligt ting eller väsen, som likt frömjöl, bakterier och virus tager sig oanade vägar. I det här fallet kunde man dock följa det, ty det tog vägen över en kollega till Wallén, som hette Clarin och hade sin gärning förlagd till grannsocknen Härads-hammar. Clarin hade en dotter, som var gift med en folkskollärare Fredriksson i Sköldinge, Södermanland. Clarin skrev till sin dotter och omtalade i brevet även Walléns bortgång och förhållandet med avsaknaden av en organist. Fredriksson i sin tur hade en f. d. elev, som i Linköping nyligen tagit organistexamen och som gick omkring och gjorde just ingenting, bara väntade på att växa till sig för att kunna söka inträde i seminarium för utbildning till folkskollärare. "Den unge mannen" hade nämligen nyss fyllt fjorton år och sjutton var minimum — en lång väntetid. Fredriksson fick en knapp han skall till Jonsberg uppsökte honom i Flen och beordrade honom att sända ansökningshandlingar för vikariat till Jonsbergs kyrkoråd. Sagt och gjort, och efter ett par dagar kom det ett brev från det att han skulle infinna sig i Norrköping hos en specerifirma Bröderna Dahl på Drottninggatan för vidare befordran.

En fredagsmiddag infann sig också Den unge mannen

En sockenstämma år 1793 kom på ett bra förslag att hindra flykten från landsbygden »På det att ungdomen, vilken mest är benägen för grannlåt och lysande fåfänga, inte måtte lockas från landet till städerna, anhåller stämman underdånigast, att tjänstefolk i städer och på landet hos ridderskapet och adeln ingalunda må tillåtas att bruka annan slags klädebonad än för allmogens barn och tjänstefolk är tillåtet.

Så lätt löste man dock icke den knuten. Flykten från landsbygden har pågått från det detta 1700-tals protokoll skrevs ända till det Jonsberg som i dag lever sitt liv med just samma problem kvar att lösa.

hos Bröderna Dahl medförande en kappsäck, som förutom andra saker innehöll ett häfte med 100 preludier för kyrkval utgivna av Fr Thorselius i Linköping. Vid inträdet i butiken ställde han ifrån sig kappsäcken på golvet och blev av en av Bröderna tillfrågad om vad det skulle vara. Han sade att det inte skulle vara någonting utan att han kommit dit för att bli organist i Jonsberg. Brodern blev mycket förvånad. Tittade först på pojken och se'n på kappsäcken och så på pojken igen och sade efter en stund Det här förstår jag inte, men jag skall gå och telefonera. Samtalet resulterade i att efter en stund inträdde i butiken en slätrakad, jovialisk man som vände sig till den unge mannen och sade Jaså, det är han! Jag är Kjellgren och är kyrkvärd och nu ska vi åka järnväg till Östra Husby, där har jag en häst ståendes, och därefter ska vi åka hem till mig. Och så tågade paret, eller trion, om man räknar med kappsäcken, ut ur butiken, till den nya Östra stationen, som dock inte var så pampig som längre fram, ty expeditionen bestod blott av ett trähus. Men vagnarna var nya och sken av fernissa, en blek novembersol sken, och sken gjorde också kyrkvärden, av belåtenhet över sin nya organist. Vid ankomsten till Östra Husby hade dock novembernatten lagt sitt s. k. täta dok över nejden, varför Kjellgren hade jämnt besvär med att leta reda på sin häst, vilket dock underlättades genom att den var gräspräklig. Väl utkommen på vägen tog hästen hand om det hela, som påminde om Bondesons: "Å natta ho' va' mörker som te krypa i en säck", men när Skriketorp, som var kyrkvärdens hem,

Den unge kantor.

Direktör John Cederlund.

blev uppnått var mörkret glömt. Och så blev det afton den första dagen.

På lördagsförmiddagen tågade kyrkvärden med Den unge mannen till kyrkan för att inspektera och höra efter om "han" verkligen kunde spela orgel. Det befanns vara fallet, men det blev värre med uppsättningen av mässingsnumren för psalmerna. Två tavlor på vardera sidan om altaret befanns vara för höga för klockaren, och det hjälpte inte att Patron Svensson på Jonsbergsgård, som kommit tillstädes, flyttade ned spikarna. En pall måste anskaffas, och den bar klockaren sedan om söndagarna runt altaret under predikan, vilket kanske inte precis höjde andakten men var effektivt.

Ryktet om den nya organisten hade varit framme, och på söndagen var kyrkan fylld av en visserligen andäktigt men också nyfiken menighet. Allt avlöpte dock som det borde, och Kjellgren kunde tillsammans med Den unge mannen gå till sitt hem och intaga söndagsmiddagen. Efter några dagar, som var upptagna av bestyr med den nya gudstjänstordningen, som skulle träda i kraft den 1 november, sade Kjellgren Nu skall vi gå till Kronhagen. Kronhagen var Walléns klockarboställe, som bestod av en byggnad med fyra rum och kök, litet jord och trädgård. Där hade visat sig att kapital alltid bildar rörelse, i det här fallet rörelse bland arvingarna. Den första som kom till var en brorson till Wallén, vilken hade den oturen att få samma sjukdom och några dagar svävade mellan liv och död. En sjuksköterska hade måst tillkallas från Norrköping, som, när värsta faran var över, helt naturligt tyckte att det ensliga Kronhagen verkade oändligt tråkigt. Hon hade hört talas om att den nya organisten skulle anlända och kanske i någon mån skingra tristessen, men när hon fick se honom tycktes hennes illusioner skingras, ja, hon var nog vänlig att anförtro Den unge mannen Aldrig har jag blivit så besviken som när jag fick se er Det var ju tråkigt, men ingenting att göra åt, utan i stället för svärmeri fick tiden ägnas åt husesyn i den blivande bostaden. Den kunde inte tagas i bruk förrän brorsonen och sjuksköterskan lämnat plats, men se då skulle den stå till förfogande, och inte endast den en hushållerska och en jungfru skulle också finnas för att betjäna Den unge mannen. Inför sådana framtidsutsikter var ju ingenting annat än att avbida, och om några dagar ägde intaget rum. Det var dock endast kapsäcken som var med i bagaget, men vid den s. k. Sandbryggen i närheten av Jonsbergs herrgård hade från en ångbåt, som trafikerade Norrköping—Arkö avlastats en koffert som innehöll flera preludier för kyrkorgel.

Och så vidtog vardagens eller söndagarnas tid, dock avbruten av flera arvingars ankomst. I spetsen kom en trädgårdsmästare från Mjölby och förklarade att han ämnade stanna till nyår eller längre, vilket också blev fallet. Därefter kom en tant som kallade sig Klara i Eneby, och 14 dagar var det minsta hon hade tänkt sig bli kvar Om ett par veckor kom en hel rad andra, och då passade Kjellgren på att mota in dem i en kammare för att få dem att komma överens om lön till vikarien. Det lyckades också och blev fritt vivre, 25 kronor i månaden + en skjuts till Östra Husby, à 8 kronor Efter detta oväsen blev det relativt lugnt, så att den unge mannen kunde se efter vad rariteter Wallén samlat under tidens lopp. Det var inte så mycket som man på grund av auktionerna kunde förmoda; men i kammaren en trappa upp

fanns ett gammalt klaver med mässingstift som slog på strängarna i stället för filtklubbor Det var dock ospelbart, vilket inte var fallet med två fioler och en gitarr, som ingick i instrumentsamlingen. Innehållet i en chiffonier av björk hade största intresset. Där fanns härliga gåspennor, sanddosor, färggranna munlack och framför allt en samling av gamla kuvert med kvarsittande frimärken, som nog kommit en filatelist att slicka sig om munnen. Den unge mannen hade visserligen samlat frimärken men i buntar på 100 stycken från nyaste tiden, men de här var från slutet av 1890-talet och framåt. För övrigt var de ju sterbhusets tillhörighet, och som ingen av det förstod sig på saken fick väl elden tyvärr ta hand om dem.

Fiolerna kunde sättas i stånd och därtill var en lantbrevbärare behjälplig. Han var väderkvarnsmjöltnare under Gottenvik, men som det ofta var vindstilla hade han åtagit sig att tre gånger i veckan föra omkring posten som ankom till Diversehandlare Bergmans bod vid Jonsbergs kyrka. Kronhagen ingick i hans revir och han blev intresserad av den unge mannens musikaliska vetande, som dock inte omfattade fiolspel. Och så blev det undervisning så långt mjölnaren förmådde, vilket dock inte var så mycket ty hans reportoar omfattade endast några polkor och valser Att den dock senare ledde till att eleven spelade fiol i både Hovkapellet och Konsertföreningen i Stockholm är en annan historia.

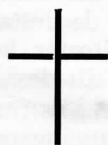
När lektionerna pågått en tid nalkades julen med dess bestyr i kyrkan i och för julottans värdiga firande. Däri ingick ljusuppsättning, vilken tillgick så att kyrkvårdarna, Den unge mannen och trädgårdsmästaren samlades på julaftonsmorgon, doppade vekarna i fotogen och satte ljusen prydligt i deras stakar Det gick ju bra, men så kom en annan procedur som inte gick lika bra. Matsäck var medtagen och till den något som hette glögg. Den senare måste intas i kaffekopparna och det blev nog en väl stor ranson, i synnerhet som Patron Svensson inbjöd ljusuppsättarna på frukost där även glögg bjöds för dem som ville. Slutresultatet blev att Den unge mannen på juldagsmorgonen hade svår huvudvärk, som hans hushållerska försökte bota med ättika, trädgårdsmästaren uteblev från ottan, och kyrkvårdarna satt i sin bänk rakare i ryggen än vad eljest brukade vara fallet.

Selma Lagerlöf talar i Gösta Berlings saga om "Dansen kring Lövens långa sjö" Det var väl inte precis den som vidtog, ty dans förekom inte, men så började julkalasens tid. Kyrkvårdarna i Skriketorp och Djäknetorp, smeden Landkvist, mjölnaren Jacobsson, kyrkoherde Asproth, Kjellgren i Ormsäter, Patron Svensson alla bjöd på middagar eller julfester och till sist bjöd den unge mannen de flesta av dem till Kronhagen.

Efter detta festande var det lugnt en tid och fiollektionerna kunde återupptas, men så skulle det bli auktion på Walléns tillhörigheter Redan förberedelserna bjöd på omväxling. Det skulle buntas och hushållerskan hade en vagn som skulle vara med. För att den skulle vara något värd måste den målas och blev därför utsläpad till salen en trappa upp och blev där av en finsk målare, som under vintern målade tak i Jonsbergs herrgård, beprydd med fernissa och allehanda färggranna ränder När det var färdigt ställde trädgårdsmästaren sakerna ut på gårdsbacken, som därefter liknade en tavla ur allmogelivet på 1700-talet. Och så kom den stora dagen. Auktionens-

JUDIT SVENSSON

IN MEMORIAM

Jonsbergs församling har drabbats av en svår förlust, då fru Judit Svensson, Rosendal, helt hastigt rycktes bort från sitt arbete och sina uppgifter. För den kyrkliga församlingen är tomrummet stort. I de kyrkliga föreningarna var hon en alltid verksam medlem. Hon var en av ini-

tiativtagarna till Jonsbergs kyrkliga sykkrets och dess samvetsgranna och nitiska kassör sedan grundandet. Judit Svensson var även ett ovärderligt stöd vid startandet av Jonsbergs Tidning. Den kyrkliga församlingsvärden var hennes stora intresse och hon var alltid beredd till offer härför. När det planerades en serie av församlings- eller ungdomsaftnar var hon ett säkert stöd att räkna med vid dess genomförande. Kyrkans prydande och försköning låg henne varmt om hjärtat och hon var med om att välja planer som hon aldrig skulle komma att få se förverkligade.

Men även utanför det rent kyrkliga området gjorde sig hennes initiativkraft gällande. Om det gällde bättre postbefordran, upprättande av busslinje eller framdragande av ellinje, alltid var Judit Svensson den mest energiska för att genomdriva saken och bryta landsbygdens isole-ring.

För sina grannar och vänner var hon som utbildad sjuksyster med aldrig spard möda den alltid barmhärtiga samariten. Kanske först när en människa är borta upptäcker man till fullo vad en personlighet kan betyda för en hel bygd. Judit Svensson har lämnat oss men hon skall alltid leva i tacksamt minne och inspirera oss till fortsatt gärning i det godas tjänst.

G. O.

EN UNG KANTOR

roparen ställde sig på en tunna och hade en stor snusdos, varur han bjöd på "prubbor" åt dem som utmärkte sig. Den ena fiolen fick den unge mannen för två kronor och en packe noter för tio öre, vilket visade att buden inte kom hur som helst, ty nästa fiol och noter gick till betydligt högre belopp.

Efter auktionen var det slut med intresset för Kronhagen. Alla arvingarna, till och med trädgårdsmästaren, försvann och så gjorde även jungfrun, lämnande hushållerskan och Den unge mannen allena. Dagarna gick långsamt och ett snöfall, som varade i 8 dagar och isolerade Jonsberg, Kronhagen och för övrigt halva Sverige, gjorde det inte bättre.

I kyrkan förekom intet särskilt utom en kyrkotagning, men den så mycket mera intressant, ty den visade en bild av forna tiders hårda andliga klimat. Knäböjande på altarringen en svartklädd kvinna, i en bänk den svartklädde maken. Framför alltaret den svartklädde kyrkoherden och på orgelläktaren den svartklädda unge mannen, som spelade en mycket allvarlig psalm. Det hela verkade ytterst sorgligt fastän det ju skulle vara en "glädjande tilldragelse" och säkert är att om bilden på den tiden kunnat filmas hade regissören ordnat en litet vänligare bild.

Och så kom våren och med den något som heter snösmältning. Den här gången orsakade den på grund av det stora snöfallet att vägarna inte bara blev välling utan soppa, men de var dock inte så farliga att beträda som 50 år längre fram då människojakten hade kommit i full gång. Den 1 maj var tiden för vikariatet tilländalupen och den sista söndagen fick på grund av avskedet en särskild

prägel. När gudstjänsten var slut kom Kjellgren och sade "Han skall gå med mej in i sakristian"! När vi kom in stod där uppställda en hel del av församlingsmedlemmarna och mitt ibland dem den reslige greve Evert Taube von Block, herre till Broxvik, och höll ett litet etui i handen. Greven började orera om att när nu Den unge mannen skulle lämna Jonsberg ville församlingen som minne överlämna ett ur, inte för att påminna honom att ej ha passat tiden utan för att han ofta skulle erinra sig om sin tjänstgöring som organist i Jonsberg och så räckte han ut handen med etuiet. Den unge mannen tog det och stoppade det förläget i sin överrocksficka. Men då sade Kjellgren "Han ska väl se på den!" Och det gjorde han, tog alla hand och lämnade Jonsbergs kyrka för att dagen därpå resa med ångaren Skärgården till Norrköping och vidare öden till mötes.

Kvar lämnade han väl ingenting, men med sig hade han en guldklocka, en fiol och många angenäma minnen.

John Cederlund.

Avskrift

Utexaminerade organisten Anders Johan Cederlund som under tiden 1 dec. 1894 till 1 maj 1895 förestått organisttjänsten här i Jonsbergs församling, har därvid fullgjort sina åligganden utmärkt och till pastors och församlingens fulla belåtenhet, vilket honom, Cederlund, till välfortjänst rekommendation härmed meddelas och intygas.

Jonsbergs församling av Östergötlands län den 1 maj 1895 (nittiofem)

K. L. Asproth.

Kyrkoherde i Jonsberg.

Så blev det en storkommun

Av ERIK GLIMNÉR

Erik Glimnér.

I en artikel i denna tidning har jag tidigare lämnat några synpunkter på frågan om kommunsammanslagningen samt om förspelet till denna reform.

Min uppgift är att med denna artikel och med erfarenhet från min verksamhet i det kommunala livet söka knyta några reflektioner kring frågeställningen över hur denna reform slagit ut i verkligheten.

I och med detta års utgång har vi lagt den första mandatperioden i de nya kommunernas fullmäktige bakom oss. Vi har därmed lagt grunden till de nya kommunerna. När vi således lagt denna historiska och grundläggande mandatperiod bakom oss, kan vi kanske ha nytta av att och med all rätt göra oss frågan: Hur har det gått och hur har det blivit?

Har det blivit vad vi önskat, väntat och hoppats eller har det blivit vad vi som pessimistiska spåmän spått.

Med tanke på den oerhörda omgestaltning som denna reform var av landsbygdens kommunala liv får man givetvis inte begära att på några få år den helt skall smälta in i medvetandet. Storkommun och delkommuner har för den skull ännu inte upphört i det allmänna medvetandet.

En bidragande orsak till att delkommunstänkan- det fortfarande existerar är kanske att flertalet av föreningslivets lokalavdelningar, inte minst de politiska, alltjämt i regel har de gamla kommunerna som verksamhetsområden.

I förutsättningarna för storkommunerna framhölls från statsmakternas sida att genom denna reform skulle kommunerna bli mer oberoende, oberoende av staten och oberoende av varandra, det senare i så måtto att kommunalförbunden kommunerna emellan skulle bli överflödiga.

Detta med kommunalförbunden var kanske en from önskan, ty erfarenheten har ju visat att vi inte mycket mer än hann börja i de nya kommunerna, förrän vi i många fall åter fick beträda kommunalförbundens väg.

För vår kommuns vidkommande har vi bildat

kommunalförbund med V Vikbolandet om polisväsendet. Vi får med all sannolikhet bilda förbund även på skolans område. Detta sistnämnda torde säkerligen de flesta landsbygdskommuner, som saknar större tätorter, komma att få göra, om enhetsskolan och särskilt dess yrkesundervisning skall kunna genomföras i den utsträckning som är önskvärd.

Med utgångspunkt från dessa spörsmål kan man då göra sig den frågan. Varför gjorde man inte storkommunerna större?

Med här berörda förhållanden som bakgrund och om man sedan till detta lägger det faktum, att en fortsatt folkminskning sker från svensk landsbygd och som för vår kommuns vidkommande uppgår till i runt tal sjuhundra personer på den senaste tioårs perioden kan det inte anses omotiverat med denna frågeställning.

Mot ännu större kommuner talar de stora avstånden. Vår kommun är till yttinnehållet en av länets största och som den även är en skärgårdskommun, i viss utsträckning, kan man väl våga göra det påståendet, att det inte ur vår synpunkt varit önskvärt med en ännu större kommun.

Man skall i detta sammanhang även hålla i minnet, att lokalkännedom och personkännedom blir svårare att upprätthålla ju större kommunen blir och det blir svårare för den enskilde att följa det kommunala skeendet.

Vi skall betänka att redan nu är avståndet mellan de kommunalt verksamma i många fall stort. Och här är frågan den: Är det inte kommunsammanslagningens största avigsida, att så få av medborgarna blir kommunalt engagerade. Man löper ju även risken i en situation som denna att intresset inte minst från ungdomens sida om de få platserna i det kommunala livet avtrubbas. Och detta är något som enligt min mening inte får ske. Det ligger ett stort ansvar på vår tids ungdomsorganisationer att fostra sina medlemmar även för det kommunala livet likaväl som det ligger ett stort ansvar på dagens män och kvinnor i kommunal verksamhet att informera ungdomen om hur de kommunala frågorna gestaltas.

Inför de nya kommunernas tillblivelse uttalades det farhågor för att samarbetet skulle bli dåligt och att den nya kommunens representanter skulle bli delkommunernas representanter, som alla skulle dra var och en åt sitt håll.

Har då dessa farhågor besannats? För min del är jag beredd att vitsorda att så inte blivit fallet inom vår kommun. Det har rätt en strålande enighet om det väsentliga i såväl beslutande församling som inom styrelser och nämnder, där alla varit besjälade av samarbetsanda och av att göra det bästa av situationen.

Utrymmet tillåter inte att inom denna artikels ram behandla de arbetsuppgifter vi under den

Något om Jonsbergs avd. av S. L. K. F. under sin 10-åriga verksamhet

När kyrkoherde Odelborn bad mig skriva någonting om S. L. K. F., var jag lite tveksam, man känner sin oförmåga, och man skall ju inte skriva för skrivandets skull, utan det skall ju vara innehåll.

I alla församlingar, om än aldrig så små finnes en S. L. K. F. Någon har sagt att vi lever i föreningarnas tidevarv, "ja", man kan tycka så, att antalet föreningssammanslutningar är för många, men vilken skall bort, vi har väl samma berättigande.

Svenska Landsbygdens Kvinno-Förbund är en stor sammanslutning, som är skapad för att tillvarata landsbygdskvinnans intressen. Vi har på vårt program många frågor, socialfrågor, skolfrågor, semesterverksamheten bland husmödrar m. fl. Förbundsledningen önskar också att vi skall visa intresse för kyrkans arbete. Jag vill ju inte härmed ha sagt att vår avd. utträttar så stora saker, men vi gör väl ändå en liten insats i det allmänna.

Vår avd. bildades under brinnande krig och då förstår alla vad det vill säga att vara både husmor och förenings-

kvinnor. Direktiven från vår lednings sida var stora. Vi skulle sy och sticka till våra egna män som låg i beredskap, vi skulle skicka både kläder och pengar, till hjälpverksamheten både inom och utom Sveriges gränser. När freden kom upphörde ej hjälpen från vår sida. Vi har fortfarande insamling av kläder varje år. Pengar sändes även från vår kassa, till de stora hjälporganisationerna I. m., Rädda barnen och Röda Korset. Radiohjälpens insamling har även ihågkommit.

Studiearbete bedrivs även, vi har läst Hemkunskap och Kvinnan genom tiderna m. fl. De som är intresserade av läsning har möjlighet därtill då en läsecirkel finnes inom avd. En del tävlingar i aktuella ämnen har även förekommit.

Äriligen firas Hemmets dag. Någon gång under året besöker vi de gamla på ålderdomshemmet och bjuder på kaffe.

Så slutar min historik över avdelningens verksamhet.

Elsa Månsson.

gångna fyraårsperioden haft att ta ställning till eller som ligger framför oss. Här må endast tillåtas mig att betona, att framför oss ligger ett digert investeringsprogram, som kommer att kosta mycket pengar och mycket arbete och som kräver en noggrann planering och för vilkas realiserande samfälliga insatser är nödvändiga.

Men kastar man blicken mot framtiden är kanske inte dessa frågor de största. Den över allt annat överskuggande frågan är på vilket sätt man skall få folkminskningen inom kommunen att upphöra, att finna andra sysselsättningsformer som kan ge arbete och försörjning åt kommunens innevånare samt

helst åt flera och på så sätt få strömmen att vända sig. En grundförutsättning för att upprätthålla och förbättra kommunens liv och livsbetingelser i dess olika former är ett näringsliv som ger god inkomst åt så många som möjligt.

Här må uttalas den förhoppningen att vi i samförstånd, så som det tagit sig uttryck under den gångna grundläggande tidsperioden som ligger närmast bakom oss, skall lösa framtidens problem.

Vi vill i samarbete, enskilda och kommunen, lösa våra angelägenheter och därigenom skapa trygghet och trivsel för oss alla som här bygger och bor

Jonsberg i nov 1954.

**Framlidne
Kommun.-ordf.
Arvid Danielsson
talar vid högtid-
ligheten, då Jons-
bergs kommun
uppgick i Ö. Vik-
bolandets stor-
kommun, varvid
hr Danielsson till-
delades medalj för
lång och trogen
tjänst.**

UR HUS I HUS

Jonsbergs hemsyster berättar

Hemsyster
Edith Andersson.

Inför en ny uppgift eller en ny anställning känner väl nästan varje människa en viss nervositet och det var också med en viss spänning, som jag en höstdag i fjol, efter att från centralen i Norrköping ha letat mig ut till Östra station, satte mig på rälsbussen till Arkösund.

Lika väl som många som aldrig varit i Skåne, gå och bära på föreställningen att hela Skåne är platt som en pannkaka, hade jag nog trott att hela Östergötland var bördigt slättland.

Men efter hand som rälsbussen rullade längre och längre utåt Vikbolandet och byarna och stationshusen blevo mindre och mindre, men berghällarna allt flera och större, fick jag ju revidera den min geografiska uppfattning.

Då jag efter någon timmes resa fick syn på en skylt med namnet Jonsberg, var det med ännu större intresse jag såg ut över det förbi-ilande landskapet. Här omkring var det alltså som jag skulle mitt arbetsområde. Vid den lilla anhalten Gåsåker möttes jag av min arbetsledare som följde mig till min bostad och satte mig in i arbetsförhållandena.

Min första arbetsplats blev framme i Arkösund hos en av reumatism invalidiserad fru, som trots sjukdom och plågor, på ett beundransvärt sätt lyckats hålla humöret uppe.

Till denna och några arbetsplatser till återkommer jag mer eller mindre regelbundet, då här föreligger ett permanent hjälpbehov. Annars är ju en hemsysters lott att gå ur hus i hus, en dag här, en annan där, så på fastlandet, så ute på öarna. Längre får jag aldrig stanna på samma plats, ibland byter jag arbetsplats sex gånger i veckan.

Många tro och föreställa sig att det skulle vara besvärligt med dessa ständiga ombyten av arbetsplatser, men det är just detta rörliga liv med ständigt nya bekantskaper och kontakter, som gör en hemsysters yrke intressant och omväxlande.

Man lär sig mycket fort att hitta rätt i lådor och skåp, och alla är snälla och vänliga och rörande tacksamma.

Det svåraste är, tycker jag att man inte hinner med att hjälpa alla trötta och utarbetade husmödrar som så väl behövde lite hjälp med vardagens tunga.

Någon husmor kan se lite nervös ut när jag kommer, men hon brukar fort lugna ner sig, och samarbetet har överallt varit gott.

Trevligast är det, tycker jag, att arbeta i hem där det finns barn. Med barnen har jag aldrig någon svårighet att få kontakt och så kan jag ju ibland få en komplimang av någon liten gentleman.

Ett exempel: Femårige Birger kom en dag och klättrade upp i mitt knä, slog armarna om min hals och sa' på äkta östgötska:

Jag tycker om dej, tant Evy, för du baker så goe buller!

Vägen till mannens hjärta, etc.

Ibland kan det bli lite besvärligheter med språket. Några ha svårt för att förstå min skånska, och jag å min sida kan ju ibland träffa på rena dialektord som jag inte har någon möjlighet att tyda.

Sålunda kom en gång när jag var på ett ställe, där husmor låg på sjukhus, mannen, som skulle åka till handelsboden, och frågade om han kanske skulle köpa en katalan med sig hem. Jag bara gapade, för ett sådant underligt namn på en hederlig limpa hade jag aldrig hört.

Fast man ibland får arbeta under ganska primitiva förhållanden, är det inte arbetet som sådant som jag tycker är det mest betungande för en hemsyster på landsbygden utan de långa avstånden mellan arbetsplatserna. När man i tidiga och kalla höst- eller vintermorgnar, skall ge sig ut att cykla, ibland många kilometer, längs backiga och oändliga vägar, när mörkret står som en mur runt cykellyktans snåla ljuskrets, eller när höststormarna komma vrålande med regn och hagel som piskar i ansiktet, då önskar man hett, att finanserna skulle tillåta kommunerna att hålla hemsystrarna med tjänstebil.

Men på vinter följer alltid vår, och överståndna besvärligheter glömmas. Och när man en försommarmorgon färdas genom dessa karga, men fagra bygder, genom skogar fulla av sippor och fågelsång, och genom hagar som dofta av tusen sinom tusen nyponblom, då känner man sig ödmjukt tacksam för att man fått jordisk hemortsrätt i detta vackra land.

Ett land värt att lära känna.

Ett land värt att värna.

Ett land värt att älska.

Vårt land, Sverige.

Edith (Evy) Andersson.

GLIMTAR UR SKOLANS VÄRLD

"När jag blir stor skall jag bli lärarinna. Jag skall bo på landet och jag skall bara ha snälla barn." skrev jag en gång i en uppsats i småskolans andra klass. Jag minns att dessa rader kom för mig, då jag som nybakad "fröken" reste till Jonsberg, där jag skulle tillträda min första plats. Hittills hade min uppsats slagit in. Jag var lärarinna, färdig att bosätta mig på landet. Om barnen var snälla visste jag inte ännu. Den frågan skulle de själva besvara nästa dag.

Aderton små nybörjare kom vid sina mammors hand. Pojkarna som små karlar med rosett under hakan och luggen vattenkammad. Flickorna i sina finaste klänningar påminde om små sessor, klippta ur en sagobok.

Den första skoldagen är alltid mest spännande. Det är så mycket nytt och roligt som händer. Det känns tryggt att veta, att mamma sitter längst bak i salen. Då och då får hon ett förstulet ögonkast. Så tar sjuåringen sitt första stapplande steg in i Läsandets mysterium.

Småskolebarnen i Hagerstors skola.

Kom fröken får du se vilka fina M jag har gjort! ropar en liten pojke. Ja, de är verkligen fina, svarar jag. Men då du nu är en skolpojke, måste du komma ihåg att kalla mig fröken och inte du! Pojken svarar förvånat. Jag sa inte du till dej jag sa fröken.

På examensdagen spelade barnen en pjäs, där Ove Svensson och Birgitta Sandberg var näpen läkarpersonal, som botade många stackars små hundvalpar och katter som råkat illa ut.

Så inträffade översvämningen i Holland och jag berättade för barnen, hur havet hade brutit in över landet och lagt allt under vatten. De små barnen där måste gå upp på hustaken och klättra upp i träd för att inte drunkna. Många barn hade mist sina föräldrar och syskon. Jag märkte att barnen inte hade långt kvar till tårarna, när jag slutat att berätta om översvämningarna.

Nästa dag kom barnen med sina bidrag. Inte någon av dem hade glömt sin slant. En pojke hade sju kronor i bara kopparpengar. När han tömde ut dem på katedern, sa han stolt: Dom här har jag sparat själv. Det skulle blivit ett par skridskor, men jag behöver inga ha. Den gången var det fröken som hade svårt att hålla sina tårar borta.

Lärarinnan fröken
Isaksson i Hagerstorp.

Då alla pengar var uppsamlade, sa jag. Nu skall vi skicka de här pengarna till radiohjälpen, så kanske vi får höra en grammofoonkiva. Nää, fröken, utbrast Stig, ge dom te unga som sitter i träna. Unga i träna fick pengarna och jag är säker på, att de kom till rik välsignelse. Det är sådana episoder och yttranden, som sätter färg på skolarbetet. Barnen i den här åldern har ännu inte lärt att föreställa sig. De säger rent ut vad de tänker och tycker. Och det är det som är det tjusiga med dem. I min klass har jag nu en liten parvel, som har svårt att bekämpa sin pratlusta. Här om dagen var jag tvungen att bli ond på honom och säga till honom, att en sån bråkig pojke vill vi inte ha i Hagerstorp, så det var bäst att han blev hemma hos sin mamma, tills han blev en stor pojke.

I morron ska jag vara snäll, det lovar jag, svarade han. Jag ska bli så beskéli, så beskéli, bara jag får stanna hos dej, lilla gullung och den där rara fru Andersson där nere. Efter ett sådant svar är ens dåliga humör totalt som bortblåst. Det lönar sig inte ens försöka vara sträng, när man får ett sådant löfte och därtill en bedjande blick. Visst kan han vara besvärlig min lilla vän, men han är ändå en ljuspunkt. Han blir liksom alla mina elever i en med sin tillit och sin förtröstan. Det är sådana som han som gör lärarinyrket så innehållsrikt och underbart.

Ove Svensson och Birgitta Sandberg som näpen läkarpersonal.

Maj Kjellström.

VÅR KYRKOKÖR

Sedan flera år tillbaka har Jonsberg en livaktig kyrkokör. Och jag vill här berätta litet om vår körverksamhet.

Vi övar en kväll i veckan i Hemgården. Det är stora avstånd i Jonsberg och de flesta av oss måste fara med bil. Då detta ju ställer sig ganska dyrbart, försöker vi själva bidra till resorna genom att varje år medverka vid en församlingsafton till förmån för körens verksamhet.

Vi har mycket trevligt under våra övningskvällar. Ibland tar vi en kaffepaus, då någon av medlemmarna bjuder. Vi har också egen Luciafest. Det är glatt och trevligt på våra sångaftnar och gott kamratskap. Och torsdagskvällarna, övningskvällarna, ser vi gärna hän emot som något som lyser upp mitt i en rad höstmörka arbetsdagar.

Förutom sången i kyrkan så besöker vi ibland ålderdomshemmet och sjunger för de gamla. Vi tycker det är så roligt och tacksamt att sjunga för pensionärerna där. Kören brukar också under sommaren företa en del resor och utfärder bl. a. till Stockholm, förra sommaren, och Harstena.

Om Harstenafärden vill jag berätta några intryck. Det var en söndagsmorgon. Vi hade plockat med oss diverse matvaror samt ett glatt humör och begav oss ned till Arkösunds kaj, där vi gick ombord på John med Lennart Eriksson som kapten på Skutan. Han hade förut hämtat den övriga delen av kören uppe i Jonsberg.

Ett stycke ut på Aspöjafjärden började vågorna gå höga och vi fick bråttom att flytta oss ned från däck och fick i stället en presenning över våra huvuden. Men humöret var det fördenskull inget fel på. Efter cirka två timmars färd siktade vi Harstenas klippor. Vi var då glada att få hoppa iland och torka våra mer eller mindre våta kläder. Det första vi lade märke till var en av konstnären Fahle förfärdigade skylt, där man upplyste oss om, att papper och konserverburkar hade de själva på ön. Den vinken förstod vi ju.

Så började vi vår upptäcktsfärd på ön. Uppe i själva byn låg alla husen samlade i en klunga. Det var trevliga små byggnader med mycket blommor både utanför och i fönstren. I byns kiosk tillhandlade vi oss vykort, reproduktioner av konstnären Fahle, som ju vistas mycket

härute. Vi gick upp på den imponerande utsikten, längst ut mot havet och skyttade sälbådarna, där förr drägits mycket säl. Vi undrade alla, hur det skulle vara att bo här på vintern. Kanske vi då skulle föredraga fastlandet.

Vi hade så hunnit bli hungriga och slog oss ner på en berghäll och lät maten oss väl smaka. Men tiden gick och det var snart dags att fara hem. Hemresan blev ej fullt så stormig och under sång gick färden fort. Snart hoppade vi åter i land på Arkösunds kaj, där vi skildes efter en trevlig dag.

Detta var i korthet några glimtar från en kyrkokörs verksamhet. Vår önskan är emellertid att Jonsbergs kyrkokörs medlemsantal skall mångdubblas, så att kören blir en stor och mäktig sångkör. Vad annat kan föra människor samman i ett ljusare och gladare kamratskap än just sången.

*Skulle icke då min tunga,
lösas till vår Herres pris,
Skulle jag ej då få sjunga,
tacka Gud på barnavis.
Låt det porla, ringa, välla,
låt det sorla, klinga, svälla,
hjärtats spel och lovsångsljud,
låt det stiga upp till Gud.*

Maj Kjellström.

Jonsbergs kyrkokör på utfärd.

Karolina

i

Talltorpet

*Lilla fina Karolina
var så nätt och religiös,
hon kunde inte höra radio ens
med dansmusik förrän hon frös.
Hon var så pryddlig och så snäll,
hon böjde knä varenda kväll.*

*Jag såg så många, många gång
hur hon låg på knä vid sängen
och bad till Gud sin aftonbön.
För mig det var en sådan tröst.
Jag bad ju också till en Far
och väntade på böners svar*

*Du kunde skina Karolina
som solen ler en julidag.
Du var också snar till vrede
men såg mest efter Guds behag.
Gud älskade sin Karolina.
Han vet nog var han har de sina.*

*När Karolina än var ung
och bodde i sin lilla stuga,
så kom det många som predikade
som hennes gäst, det hette duga,
då var hon morsk liksom en kung
de kände alla, hon var ung.*

*Hon kunde läsa lagen för dem
den lag som står i böckers Bok,
då var det bäst att hålla med om
att Jesu väg var smal och lätt hans ok
som Han lade på de sina,
det visste lilla Karolina.*

*Nu vilar lilla Karolina
i mullen på vår kyrkogård,
leende hon slöt sitt öga
hon behövde ingen vård.
Hon var så lycklig Karolina,
och solen sände strålar fina.*

Ragnhild.

ALBERT PERSSON BERÄTTAR:

POSTGÅNGEN PÅ 1800-TALET

Albert Persson är en gammal trotjänare i kyrkans tjänst i Jonsberg. Han har varit orgeltrampare i Jonsbergs kyrka sedan 1914.

Min far var postförare mellan Jonsberg och Norrköping under nio års tid på 1880-talet. Den ena veckan fick min far åka två gånger åt Norrköping, den andra veckan en gång. Under dessa nio år som min far körde, så tror jag det var bara en enda gång som inte posten gick fram från Norrköping. Och den gången berodde det på snöhinder

Det fanns ju ingen järnväg då, så det var att använda gigg och häst sommartid och på vintern släde. De första åren, jag tror det var de tre första åren, fick han åka hela nätterna. Då fick han åka från Eriksberg i Jonsberg kl. 8 på kvällen och kom så hem till Jonsberg nästa kväll.

Men så blev det lite oroligt uppe i norra Sverige bland postförarna, då några postförare blev överfallna och rånade. Och så blev det bestämt, att postförarna här ute de skulle bara köra, men de skulle åtföljas av en beväpnad postiljon. Denna ändring ville dock inte de båda postförarna, min far och den som bytte av honom som förare, vara med om, varför de sa upp sin tjänst båda två. Och då frågade postmästarn i Norrköping, hur det kom sej att båda sa upp på en gång. Då han fick veta orsaken blev det så att det blev ändring på körturen, så att vi fick åka från Eriksberg någon gång mellan 1 och 2 på eftermiddagen och var framme på kvällen i Norrköping.

På vägen in till Norrköping rastade de alltid vid ett kafé i Konungsund. De band hästen utanför och gick in och drack kaffe. Det förundrar mej nu att det kunde lyckas som det gjorde, för postväskan var kvar ute, fastbunden bakpå giggen. Och i den även alla värdeförsändelser med pengar. Men det var aldrig något som gick på tok.

Men far började i alla fall på att ledsna på detta ständiga åkande. Och så tänkte han att jag skulle kunna få åka i stället, så en dag fick jag följa med in till Norrköping till postmästaren. Det var samma år som jag konfirmerades. Så frågade far postmästarn, om jag skulle kunna få köra posten. Jaa, sa han, det kan han väl få. Pojken har ju varit med flera gånger och har väl reda på det där. Vi var väl tillfreds med svaret min far och jag, och vi ansåg väl att nu var jag nära nog så gott som konstituerad som postförare. Då jag vara bara 15 år, hade far undvikit att tala om min ålder med postmästarn. Och far tyckte det var skönt att ha kommit ifrån den ömtåliga frågan om min ålder

Men då vi stod vid dörren och skulle gå, sa postmästarna, Pettersson, han vet väl att när pojken första gången skriver på passet, så måste han visa fram sitt åldersbetyg. Ja, det förstår jag, sa far. Sedan blev det aldrig mer talan om min postföraranställning. Men än i dag minns jag femtonåringens besvikelse. Gången därpå när far kom till Norrköping, sa han upp sin anställning. Detta var 1890, då far tog ett större lantbruk. Han var då i femtioårsåldern.

Far hade kört posten i nio år. Betalningen var naturligtvis inte så stor på den tiden 6 kronor och 33 öre för varje resa med häst och gigg.

ANDRA JONSBERGSTRÄFFEN

Jonsbergsafton i Norrköping på hushållsskolan Margareta.

Drygt 80-talet f. d. sockenbor, bland dem 89-årige hr Alfred Nilsson hade samlats till den andra Jonsbergsträffen som i går ägde rum på Hushållsskolan Margareta i Norrköping, där ett trevligt och omväxlande program framfördes. Kyrkoherde Gunnar Odelborn i Jonsberg läste ur gamla protokoll från sockenstämmor i 1700-talets Jonsberg, fru Bertha Kindstedt underhöll med sång och en film visades också.

Hr Gösta Svensson hälsade välkommen, varefter hr Gösta Aronsson och fru Lisa Karlsson underhöll med sång. Efter en psalm sjöng fru Bertha Kindstedt och fru Märta Malmqvist svarade för uppläsning.

Så småningom blev det tesupé vid dukade långbord och kvällen avslutades med kyrkoherde Odelborns föredrag som gjorde stor lycka. Kyrkoherden visade också en film från en kyrkbussfärd till Jonsberg, varvid många av de närvarande fick tillfälle att se sig själva på den vita duken. Hr Gösta Svensson tackade de medverkande och kyrkoherde Odelborn läste till sist en bön.

Innan man skildes åt hade Jonsbergsborna kommit överens om att man skall träffas en gång om året och företa en kyrkfärd till hemsöcken i vår. Den kommitté som stått bakom träffen och består av hr Gösta Svensson och fruarna Ingrid Karlsson och Märta Malmqvist fick också i uppdrag att fortsätta sitt arbete.

STENMAN

skriver

hälsning

Får härmed genom Jonsbergs tidning skicka en julhälsning till alla som medverket att göra två julor, som jag vistats på Jonsbergs ålderdomshem, så angenäma och trevliga för mig. Jag har för övrigt

inte haft så många ljuspunkter i mitt liv. Redan som barn förlorade jag genom en svår sjukdom min hörsel. Och jag har därigenom blivit handikappad gentemot andra människor och haft att övervinna svårigheter som andra ej behöver tänka på. Men jag har dock kunnat arbeta både till lands och sjöss, mest i Stockholm.

Jag har arbetat i flera yrken till dess jag 1910 slutade med det kringfläckande livet. Och jag har sedan dess bland annat varit kyrkogårdsvårdare i Rönö i 30 år. Jag blir 82 år nästa maj månad. Jag börjar nu bli lite vingbruten av diverse ålderskrämpor. Jag hade nog gärna velat vara kvar i Menaås, Jonsbergs ålderdomshem, om jag bara där hade fått bo i ensamt rum. Men på grund av överbeläggning gick det ju inte för sig.

Vänlig hälsning till alla som varit vänliga mot mig.

Rönö den 25 oktober 1954.

Alfred Stenman.

Berglund, Rönö.

ISÖ — EN SOMMARÖ

En halv mil från Broxvik och lika långt från Nävekvärn ligger den lilla ön Isö, som under århundraden varit fiskarboställe till Broxvik. Den var under långa tider i samma släkt, som där arbetat och kämpat en hård kamp för sitt dagliga bröd under förhållanden som blott äldre personer som bott uti skärgården i sin ungdom, kan göra sig en föreställning om.

Då det blott var att segla eller ro så var en halv mil en rätt så lång väg till närmaste granne eller plats, där man skulle hämta en del av sina livsförnödenheter. Det har berättats mig en del om vad som tilldragit sig därute under tider som gått. Det har talats om Isö bise. Jag vet ej om det var en tomte eller ett troll, men att det var något övernaturligt som de gamla trodde på, kan jag tänka mej. Ty då jag en av de första gångerna var på Isö fanns där en gammal tall, torr och nästan förmultnad, och den var så fullslagen med spik och järnbitar, att det hade nog ej varit gott att hugga den till ved. Men det lär ha varit så att om man hade tandvärk eller någon annan plåga, så petade man bara i den värkande tanden eller det onda med spik eller järn, varefter man under någon besvärjelse slog spiken i den gamla tallen. Det blev bot för plågan.

Det har berättats att en gång långt bort i tiden bodde där ute ett äldre par med en vuxen dotter. Mannen blev sjuk och avled. Men det var så svåra isförhållanden, att de båda kvinnorna fick vara ensamma med den döde i tre veckor, innan de kunde få förbindelse med andra människor.

I början på 1920-talet bodde därute en ung familj, man hustru och en liten son, samt en dräng. Det blev vinter i slutet av november det året med mycket dåliga isar, så det var svårt att komma till fastlandet gående eller med båt. Mannen blev svårt sjuk i lunginflammation och hustrun sände då drängen till land att försöka hämta någon medicin. Det var en söndagsmorgon och han kom lyckligt i land, men träffade där jämnåriga och dröjde sig kvar till sena natten. Då han äntligen kom hem var mannen död sedan ett par timmar. Men vilka timmar för en ensam kvinna med en död make och ett litet barn och därtill oron för drängen, som dröjde och kanske gått ner sej på isen.

Ett par dagar därefter var det ett sorgligt följande, som dels i båt och dels på kälke, dragen av män på dåliga isar sökte sig till fastlandet med ett lik och en kvinna, som mist förståndets ljus, och ett faderlöst barn. Så var denna familjs arbetsdagar tillända där ute på det för dem så kära Isö.

Sedan dess har flera bott där och arbetat och kämpat mot ishinder och isolering under frostiga vintrars hårda grepp. Nu är Isö blott en sommaridyll med solsekta klippor och gröna stränder.

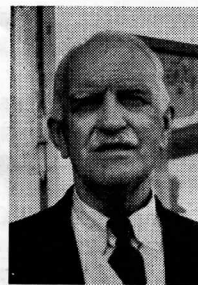
Kommer du ut dit en sommarmorgon när solen förgyller allt med en underbar färging, då förstår du vilken underskön plats på jorden detta är. Men du kan också föreställa dej mörka höstnätter med stormen piskande stränderna eller vintriga isar, som varken bär eller brister. Du är nog glad att bo på fastlandet, där du utan livsfara kan träffa andra människor.

J—n.

HUR JAG FANN GUD

av

kantor *Gustaf Westberg*

Vi berättade om den unge seminarie-elevens omvändelse i vårt förra nummer. Och nu skola vi följa honom och se huru Herren låter honom kasta en blick in i Guds vingård.

Det sista vi hörde från honom den minnesrika omvändelsedagen var huru han genom Guds nåd fick föra en stackars syndaträl fram till den käre Frälsaren.

Den första och angelägnaste nu var att resa hem och för de kära därhemma berätta, huru stora ting Gud hade gjort med honom. Han kunde nu av hjärtat instämma i sången

”Han förlät mig all min synd så svår, gav mig härlig frälsning. Han har torkat bort varje smärtans tår, gav mig härlig frälsning i sitt blod.”

I föräldrahemmet blev stor glädje, ty båda föräldrarna voro troende, så ock system Anna (sedermera India-missionären fru Byork). Hon hade, spordes det senare, tillbragt en hel natt i förbön för sin älskade broder. — Vår unge vän skulle nu under semestern företaga en redan planerad resa upp till övre Norrland i studiesyfte. Urustad med en ”fribiljett” (fadern var järvägsman och anställd vid Norrköpings Central) och en ansenlig mängd goda smörgåsar sade han farväl. Därvid stoppade fadern en ”tia” hans hand med orden: ”För den här kan du köpa med dig hem en renstek, om du vill”. Kommen till Stockholm besökte han sin vän kapten Axel Wickström på Östermalm. Där skulle bli stort möte på kvällen. Utanför på gatan kom en gammal, fattig kvinna fram och sade ”Snälla herrn giv mig ett lån på 10 kr till i morgon kväll. Då skall Ni säkert få igen den”. Vår unge vän, tyckte synd om den gamla och gav henne sin enda ”tia”. Men Herren, den käre Frälsaren, stod osynlig bredvid dem och åsåg med välbehag den obetydliga händelsen. Nu hade vår unge vän endast 29 öre i sin börs. Och resan tog på den tiden 3 dygn upp till Malmberget. Kvällen därpå stod den unge mannen och spejade efter den fattiga gumman, naturligtvis förgäves.

Första dagen av resan hade redan fortgått så långt, att man från tågets högra sida kunde se spetskehemmet i Järvsö. Vår vän stod utanför på vagnens plattform, då en äldre, fin herre nalkades. Han såg på vår väns sammetsmössa med guldrand och emblem och sporde ”Vart gäller resan”? Svaret kom: ”Övre Norrland, Malmberget”. ”Utmärkt. Mitt namn är doktor Ahlén från Stockholm. Då föreslår jag en fotvandring genom Lule lappmark”. ”Det tillåter tyvärr icke min kassa”, svarade vår vän och tänkte i tysthet på sina 29 öre. ”Låt mig sköta och stå för kassan”, sade den älskvärde gamle doktorn. I stället för träbänken i 3:dje klass väntsal, blev det en god säng i en trevlig dubblett i järnvägs-hotellet. Men i tåget medföljde en ganska stor skara frälsningsarmé-officerare, som var på väg till sina kårer

uppe i norr Och vi förstår vilken sång och musik det var i vagnen och Guds Ord och vilka brinnande böner Och vilken glädje blev det inte i Himmelen, då även doktorn böjde knä för Herren Jesus och bad, att han av idel nåd skulle bli upptagen i Guds fridsförbund. Och nu kunde även han prisade Gud för härlig frälsning.

Så kommo de då upp genom de väldiga skogarna och ödemarkerna till Gällivare hotell. En ung lapp vid namn Rimpö blev vägvisare. Det tog 14 dagar på ödemarkstigar från Gällivare över till Harsprångets väldiga vattenfall. Där fanns en resandebok i vilken vi skrev våra namn. Före oss hade lektor P P Waldenström skrivit sitt namn samt tillfogat: "Jag har sett 'Niagarafallet', men detta överträffar detsamma i vild skönhet", Och så kommo de fram till Jockmökk, där landsvägen började eller rättare slutade. Ännu en 5-mila marsch och de voro vid Storbackens gästgivaregård vid Luleälven. Nu gick det bra att komma över med färjan, och så var det blott 1 1/2 mil till Murjeks järnvägsstation. Och där skildes vägarna. Men vår unge vän förstod, att Gud sänt doktorn, för att denne skulle bli förd till Jesus.

Och nu förstod vår unge vän även, att Herren hade betalt den gamla kvinnans skuld. Ja, den unge mannens "tia" hade inte räckt långt. Därav kan man lära att Herren blir aldrig skyldig oss något; men vi stannar alltid i skuld till honom. Och vid hemkomsten till Norrk. fann vår unge vän, att där fanns fortfarande 29 öre i börsen.

Semestern skulle han tillbringa i Riddartorp där farbrodern var lärare. Han hjälpte till med undervisningen i skolan, vilade sig och hade det skönt. Farbrodern var ogift och hans föräldrar bodde hos sin son i skolhuset, där lärarens moder var husföreståndarinna. En dag, då man just satt vid frukostbordet kom en äldre fru in och bad, att vår unge vän skulle följa med henne, ty hennes make hade blivit sjuk, och han var ej beredd att dö och möta Gud. Alltså gick man åstad. Av samtalet under vägen framgick det, att kvinnan i många år bedit för maken. Han hade inte tyckt om att hon blivit troende. Och en gång hade han t. o. m. i vredesmod kastat hennes sångbok i elden.

Nu sågo vi stugan. "Jag", sade vår unge vän, "stannade ett ögonblick utanför grinden och suckade till Gud "Herre, du starke Gud, du som kan förvandla stenhårda hjärtan: O, Herre Jesus, hör min bön. Låt den onda anden fara ut från mannen, och låt honom bli frälst innan jag återvänder genom denna grinden. Herren, låt mig bli va bönhörd. Amen" Inkomna i stugan hade den sjuke lagt sig påklädd på den uppbäddade sängen. Vår unge vän gick fram till sängen och hälsade samt frågade, hur det stod till. "Ja, det är dåligt," "Ja", sade vår vän,

"då måste vi bedja, att farbror blir frälst och får frid med Gud. Vi ska bedja. Kan farbror krypa ned från sängen", Ja, det kunde han. Hustrun hade böjt knä i bön, även vår unge man hade böjt knä vid sängen. "Vill farbror böja knä här och tillbedja Herren Jesus?" Ja, det ville han. Se, och lyssna. Tårar skimra i hans ögon. Rösten, den sträva, hårda, hade blivit mild som ett barns. Ansiktet bar vittne. Det hårda uttrycket var borta. Ödmjukt hade han böjt sina knän inför sitt livs Gud. "Vill du käre Herre Gud, höra vår bön? Vill du? Du käre Herre Jesus har ju själv sagt och lovat oss "Den som kommer till mig, honom skall jag sannerligen icke kasta ut", När vår unge vän bedit, sade han: "Nu skall farbror bedja själv" Och han bad "Jesus, du som allena kan frälsa från synden. Fräls min själ. Fräls mig nu, så ond och usel, som jag är Herre Jesus, bevisa mig arme nåd och barmhärtighet just nu och här i Jesu namn. Amen.

Hans kära, trofasta hustru grät glädjetårar och prisade Gud, som gjort ett sådant stort under inför våra ögon. Ater böjde sig vår unge vän ned och viskade i den gamla öra "Tror farbror, att Jesus förlåter alla synderna?"

"Ja, jag tror Gud, vare tack därför" "Då skall farbror också tacka den käre Frälsaren för hans ousägliga gåva" Och det gjorde han. Och i det huset blev stor glädje. När vår unge vän gick hem, stannade han nästan omedvetet vid den gamla grinden och tänkte på sin bön. Och så prisade han med hög röst Herren Gud, som verkligen är den levande Guden och den ende som kan fullkomligt frälsa dem, som av allt sitt hjärta fly till hans trofasta bröst.

Efter 14 dagars väckelsemöten i angränsande socknar, återkom vår unge vän, men då hade redan Herren hämtat hem till sig honom som blev ryckt som en brand ur elden.

Vår vän fick nu från hustruns egna läppar höra om makens sista stunder

"Jag får lov att säga", sade hon, "att det var något underbart med honom. Han fick verkligen uppleva Guds underbara frälsning i sina sista stunder En morgon sade han. Jag kan tala om för dig, att i natt hörde jag den himmelska musiken och sången. De spelade på många harpor Och du kan tro, att det var vackert, o, så vackert. Och så prisade han Gud. Och i dödsögonblicket log han så vackert, då han viskade 'Nu spelar de igen' "

Vår unge vän tänkte då på sångarens ord

"Får en arm syndare fly till Jesus. Får han. Säg! Får han, säg! Får en arm syndare fly till Jesus? Får han komma nu? Ja, o ja. Han får komma nu. Medan Livets källa flödar. Han får komma nu.

*Härmed får jag frambara ett varmt tack till
alla medarbetare i årets Jonsbergstidning samt
tillönska alla läsare och gynnare*

EN GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR.

*Jonsberg i dec. 1954.
Gunnar Odelborn.*

HEDERSGÅVOR

i GULD och SILVER

John Björks Guldsmeds AB

BRÄDDGATAN 19

NORRKÖPING

Elinstallationen i Jonsbergs kyrka

utförd av

KNEIPPBADENS ELEKTRISKA BYRÅ

NORRKÖPING

Vi rekommendera oss för alla slag av elinstallationer

Tel. 209 43, 309 43

VIKBOLANDSBOR!

Behöver Eder *RADIO justeras* eller *utbytas*
vänd Eder till

Ingvarssons Radioservice - Kättinge

LUXOR RADIO ALLTID I LAGER

Tel. Kättinge 57

Atelier ELEKTRA

Innehavare *Sven Benzein*

Trädgårdsg. 3 — NORRKÖPING — Tel. 230 08

PORTRÄTT — SERIEFOTO

PASS-, GRUPP- och BRUDFOTO
REPRODUKTIONER etc.

Firma EL-MONTERING

(Innehavare: NILS ZETTERBERG)

Linköpingsvägen 36 Telefon 224 85

NORRKÖPING 5

Utför

ELEKTRISKA INSTALLATIONER
REPARATIONER

FIRMA GRAVVÅRDAR

Butängsgatan 15 — Telefon 276 26

NORRKÖPING

UTFÖR

Gravvårdar och Gravanläggningar i
varje önskad granitsort samt Reno-
iveringar

Representant för Jonsberg

Kyrkovaktmäst. SVEN NILSSON

Tel. Jonsberg 22

Fotoamatörer, Föreningar och Församlingar
anlita

Ostra Foto

INNH. MALVOR CARLSSON

Generalsgatan 21 — Telefon 268 21

NORRKÖPING

Specialaffär i FOTO & KINO

Vi uthyra: Filmapparater 8 och 16 mm, Smal-
film, Balloptikon och Skioptikonapparater,
Småbildsprojektorer 5x5.

Reseffekter och Lädervaror

LIEBERTHS

LÄDERVARUFABRIK

SPECIALAFFÄR: G. RÅDSTUGUGATAN 24

Telefon 239 30

LINOLEUMMATTOR

Weydes

NORRKÖPING

Österqvists Blomsterkiosk

Norra Promenaden — Tel. 261 30

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

JONBERGSBOR!

Med tack för det förtroende som visats min
firma under det gångna året hoppas jag att
även i fortsättningen på bästa sätt kunna stå
till tjänst med att lösa Edra el-problem vare
sig det gäller nyinstallation eller reparation.
Spisar, kylskåp, dammsugare, motorer etc.
har jag möjlighet att leverera till förmånliga
priser AEG välkända tvättmaskiner demon-
streras utan köptvång.

Vördsamt GUSTAF LUNDGREN

Tel. Ö. Husby 68

AB TRYCKSAKER

Hantverksh. - NORRKÖPING - Tel. 209 40, 209 52, 234 63

Blanketter alla slag — Tidningar — Böcker

ISNÄS

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR
tillönskar

Firma Torsten Gröndahl

Isnäs — Tel. Arkösund 137

V Ä L K O M N A !

ARKÖSUND

Gillestugans Bageri, Konditori & Café

GILLESTUGAN

Tel. Arkösund 32

Beställningar av Båtar och Snickerier

emottagas av

BRÖDERNA VÅGMANS Snickeriverkstad

Tel. Arkösund 78

KUNGSBERGETS Specerier

REKOMMENDERAS

I allt som rör branschen vill vi stå våra kunder
till tjänst. God sortering av alla varor.

Välkommen att julhandla!

Tel. Arkösund 300

HÄSTÖ SLIP & BÅTVARV

Tel. Arkösund 73

Fullständig varvsrörelse o. Mekanisk verkstad.

Elektr.- och gassvets. Säljer motorer, bensin,
fotogen och smörjoljor.

GUNNAR PERSSONS PLÅTSLAGERI

REKOMMENDERAS

Telefoner: Arkösund 54—185

KONSUM ARKÖSUND

SNABBKÖP — SPECERI — CHARKUTERI
MJÖLK — HUSGERÅD — MANUFAKTUR

Tel. Kontoret 29 — Butiken 69

Filial: Jonsberg — Tel. 37

ÖSTGÖTABANKEN

Länsföretag i landets tjänst

ARKÖSUND — Tel. 50

ÖPPET: månd., onsd. och fred. kl. 10—12

VÄLKOMMEN till oss att JULHANDLA!

Här finnes god sortering av Manufaktur, Hus-
geråd, Specerier m. m. Endast kvalitetsvaror.

Humana priser

FIRMA EVERT NILSSON

Tel. Jonsberg 5

Allt för Julen och Julbordet

finnes hos

Carl Ingvarsson, Jonsberg

Telefon Jonsberg 8

BRÖDERNA ASPLUNDS

BUSSTATION

REKOMMENDERAS

Tel. Kättinge 65

Vikbolands Sparbank

Fridhem, Arkösund

Åsunda, Kättinge

Helgfria tisd. o. torsd. 10—12

Helgfria lörd. 11—12

REKOMMENDERAS

Hildings Specerier

Tel. Kättinge 25

SÖDERKÖPING

FOGELBERGS RÖRLEDNINGS AB

Tel. 101 66

Söderköping

Värme-, vatten-, avloppsledningar

Brunnsborrnings- o. hydroforanläggningar

OLJELEDNINGSINSTALLATIONER (1953 installation i
Jonsbergs prästgård av oljeledning, värme och sanitet)

Utgiven av Jonsbergs kyrkliga sykratsar

Pris kr. 2: —

Behållningen går till kyrkliga ändamål